

Araling Panlipunan

Unang Markahan - Modyul 5 Linggo 5: Mga Salik na may Kinalaman sa Klima ng Bansa

Araling Panlipunan – Grade 4

Alternative Delivery Mode

Unang Markahan - Modyul 5: Mga Salik na may Kinalaman sa Klima ng Bansa

Unang Limbag, 2020

Paunawa hinggil sa karapatang – sipi. Isinasaad ng Seksyong 176 ng Batas ng Pambansa Bilang 8293: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-isip sa ano mang akda ng Pamahalaan ng Pilipinas. Gayon pa man, kailangan muna ang pahintulot ng pamahalaan o tanggapan kung saan ginawa ang isang akda upang magamit sa pagkakakitaan ang nasabing akda. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang patawan ng bayad na *royalty* bilang kondisyon.

Ang mga akda / materyales (mga kwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o *brand names*, tatak o *trademarks*, atbp.) na ginamit sa aklat na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsikapang mahanap at mahingi ang pahintulot ng mga may karapatang-ari upang magamit ang mga akdang ito. Hindi inaangkin ni kinakatawan ng mga tagapaglathala (*publishers*) at may-akda ang karapatang-arang iyon.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon – Division of Valencia City

Schools Division Superintendent: Rebonfamil R. Baguio

Development Team of the Module

Author:	Liwayway M. Dawadias
Editor:	Nicolasa R. Taronzon
Reviewers:	Cecilia E. Ingotan, PSDS Chona Dilangen Susan Alavanza
Illustrator:	Fernando A. Ombayan
Layout Artists:	John Rimmon I. Taquiso
Management Team:	
Chairperson:	Rebonfamil R. Baguio <i>Schools Division Superintendent</i>
Co-Chairperson:	Eugene I. Macahis, Jr. Asst. Schools Division Superintendent
Members:	Jayvy C. Vegafria, CID Chief ES Ruel C. Duran, EPS – Araling Panlipunan Analisa C. Unabia, EPS – LRMS Joan Sirica V. Camposo, Librarian II Israel C. Adrigado, PDO II

Inilimbag sa Pilipinas ng:

Department of Education - Division of Valencia City

Office Address: Lapu-lapu Street, Poblacion, Valencia City 8709

Telefax: (088) 828-4615

Website: deped-valencia.org

Araling Panlipunan

Unang Markahan - Modyul 5 Linggo 5:

Mga Salik na may Kinalaman sa Klima ng Bansa

Ang kagamitan sa pagkatutong ito ay magkatuwang na inihanda at sinuri ng mga guro mula sa mga pampublikong paaralan. Hinihikayat naming ang mga guro at ibang nasa larangan ng Edukasyon na mag-email ng kanilang puna, komento at rekomendasyon sa Kagawaran ng Edukasyon sa region10@deped.gov.ph.

Lubos naming pinapahalagahan ang inyong mga puna at rekomendasyon.

Panimula

Ang Modyul na ito ay ginawa para sa mag-aaral ng ikaapat na baitang sa asignatura ng Araling Panlipunan.

Tatalakayin dito ang tungkol sa mga salik na may kinalaman sa klima ng bansa. Inaasahang maintindihan at matukoy ng mga mag-aaral ang mga salik na ito. Inilalarawan din dito ang klima sa iba't-ibang bahagi ng bansa sa tulong ng mapang pangklima. Nilalayon nitong maunawaan at maipakita sa mapang pangklima ang kaibahan ng klima sa bawat lalawigan ng bansa.

Mga tala para sa Guro

Gabayan ang mga mag-aaral sa paggamit ng modyul sa Araling Panlipunan ng Ikaapat na baitang.

Alamin

Pagkatapos mapag-aralan ang modyul na ito, inaasahang makakamit mo ang mga sumusunod na layunin sa pagkatuto.

Mga layunin sa pagkatuto:

1. Matutukoy ang iba pang mga salik gaya ng temperatura at dami ng ulan na may kinalaman sa klima ng bansa.
2. Mailalarawan ang klima sa iba't-ibang bahagi ng bansa sa tulong ng mapa na pangklima.

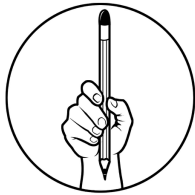
Paano matuto sa Modyul na ito:

Upang makamit ang layunin na inilalahad sa itaas, gawin ang mga sumusunod na hakbang:

- Basahin at unawain nang mabuti ang aralin.
- Sundin at gawin ang inilalahad na panuto sa bawat pagtataya at pagsasanay.
- Sagutin ang lahat na pagtataya at pagsasanay.

Icons sa Modyul na ito

	Alamin	Ang bahaging ito ay naglalaman ng layunin sa pagkatuto na inihanda upang maging gabay sa iyong pagkatuto.
	Subukin	Ito ay mga pagsasanay na sasagutin upang masukat ang iyong dating kaalaman at sa paksang tatalakayin
	Balikan	Ang bahaging ito ay may kaugnayan sa nakaraang aralin at sa iyong bagong matututunan
	Tuklasin	Ipakikilala ang bagong aralin sa pamamagitan ng gawaing pagkatuto bago ilahad ang paksang tatalakayin
	Suriin	Ito ay pagtatalakay sa pamamagitan ng gawain sa pagkatuto upang malinang ang iyong natuklasan sa pag-unawa sa konsepto.
	Pagyamanin	Ito ay mga karagdagang gawain na inihanda para sa iyo upang ikaw ay magiging bihasa sa mga kasanayan.
	Isaisip	Mga gawaing idinisenyo upang maproseso ang inyong natutunan mula sa aralin.
	Isagawa	Ito ay mga gawaing dinisenyo upang maipakita ang iyong mga natutunan na kasanayan at kaalaman at ito ay magamit sa totoong sitwasyon.
	Tayahin	Ang pagtatayang ito ay ginamit upang masusi ang inyong antas ng kasanayan sa pagkamit ng layunin sa pagkatuto
	Karagdagang Gawain	Ito ay mga karagdagang gawaing pagkatuto na dinisenyo upang mas mahasa ang iyong kasanayan at kaalaman.

Subukin

Panuto: Piliin at bilugan ang titik ng tamang sagot sa bawat katanungan.

1. Ito ay tumutukoy sa nararanasang init o lamig ng isang lugar.
A. Altitud
B. Dami ng ulan
C. Temperatura
D. Climate change
2. Ano ang tawag sa malamig na hangin na buhat sa Hilagang-Silangan ng bansa?
A. Bagyo
B. Hanging amihan
C. Monsoon
D. Hanging habagat
3. Ang mainit na hanging buhat sa Timog-Kanluran ng bansa at umiihip sa buong Asya ay ang _____.
A. bagyo
B. hanging amihan
C. monsoon
D. hanging habagat
4. Ano ang hindi pangkaraniwang pangyayari sa kalikasan na nakaapekto sa lalo pang pagtaas ng temperatura kung panahon ng tag-araw?
A. Klima
B. Dami ng ulan
C. Amihan
D. Climate change
5. Saang lungsod naitala ang pinakamataas na temperatura sa bansa?
A. Tagaytay
B. Metro Manila
C. Tuguegarao
D. Atok, Benguet
6. Saang lalawigan nakapagtala ng pinakamababang temperatura sa bansa?
A. Baguio
B. Tagaytay
C. Bukidnon
D. Atok, Benguet
7. Anong babala ng bagyo kapag ang bilis ng hangin ay nasa 30 hanggang 60 kilometro bawat oras sa loob ng 36 na oras?
A. babala bilang 1
B. babala bilang 3
C. babala bilang 2
D. babala bilang 4

8. Kapag ang bilis ng hangin ay hindi bababa sa 185 kilometro bawat oras sa loob ng 12 oras, anong babala bilang ang ito?
A. babala bilang 1	B. babala bilang 3
C. babala bilang 2	D. babala bilang 4
9. Anong uri ng klima ang halos pantay na nararanasan ang pag-ulan sa buong taon?
A. Unang Uri	B. Ikatlong Uri
C. Ikalawang Uri	D. Ikaapat na Uri
10. Nakararanas ng anong uri ng klima ang mga naninirahan dito kapag maulan at maikling panahon ng tag-araw?
A. Unang Uri	B. Ikatlong Uri
C. Ikalawang Uri	D. Ikaapat na Uri

Aralin

5

Mga Salik na may Kinalaman sa Klima ng Bansa

May mga salik na may kinalaman sa klima ng bansa. Ito ay ang temperatura at dami ng ulan.

Balikan

Masama ang panahon sa inyong lugar. Sa palagay mo ay may paparating na bagyo. Ano-ano ang mga palatandaan na may bagyong darating?

1. _____
2. _____

Ano naman ang iyong gagawin kapag dumating na ang bagyo?

_____.

Tuklasin

Ayusin ang mga nagulong letra para makabuo ng isang salita.

A N B A S _____

G A M _____

A S _____

I K S A L _____

L A N A M K I N A _____

Y A M _____

A M K L I _____

A N _____

G N _____

Ayusin ang mga nabuong salita upang malaman kung ano ang bagong aralin na ating tatalakayin.

Ang aralin sa araw na ito ay tungkol sa: _____

Suriin

Iba-iba ang klima na nararanasan natin dito sa Pilipinas. Kung sakaling lumabas ka ng inyong bahay at kailangan mong magsuot ng kapote, anong klima ito? _____. Kapag nakasuot ka ng sando, anong klima naman ito? _____.

Ang pag-iba-iba ng klima sa bansa ay dulot ng temperatura at dami ng ulan.

TEMPERATURA

- Ang **temperatura** ay tumutukoy sa nararanasang init o lamig sa isang lugar.
- May katamtamang klima ang Pilipinas sapagkat nararanasan sa bansa ang hindi gaanong init at lamig.
- Karaniwang umaabot sa 31°C ang pinakamataas na temperatura at hindi bumababa sa 23°C ang pinakamababang temperatura.
- Dahil sa tinatawag na *climate change*, nalalagpasan ang pinakamataas na temperatura mula 37°C hanggang 40°C kung panahon ng tag-araw sa bansa.
- Naitala ang pinakamataas na temperatura sa Lungsod ng Tuguegarao.
- Ang pinakamababang temperatura na umaabot mula sa 6.8°C hanggang 7.5°C ay nararanasan ng mga Taga-Atok, Benguet sa buwan ng taglamig sa bansa.

Ang ***climate change*** ay ang hindi pangkaraniwang pangyayari sa kalikasan. Ang pagbabago sa klima ay pinaniniwalaang sanhi ng mga gawain ng tao na maaaring makapagpabago sa komposisyon ng atmospera. Nakaaapekto ito sa lalo pang pagtaas ng temperatura kung panahon ng tag-araw. Maaari itong magtagal o maranasan sa loob ng ilang panahon.

Walang kinalaman ang kinaroroonan ng latitud ng mga lugar sa temperatura. Ang Altitud o kataasan ng isang lugar ang dahilan kung bakit malamig sa lungsod ng Baguio. Maaasahang malamig ang klima sa mga lugar na mataas ang kinaroroonan. Patunay na ito ay ang pagdagsa ng tao sa Lungsod ng Baguio kapag panahon ng tag-init sa bansa upang makapagpalamig.

- Iba-iba ang bilis ng pag-init ng lupa at tubig sa ibabaw ng mundo.
- Ang lupa ay mabilis uminit at lumamig kaysa sa tubig.
- Kapag ang hangin sa ibabaw ng lupa ay uminit, ito ay gumagaan at tumataas.
- Kapag tumataas ang mainit na hangin, ihip ang hanging malamig galing sa lugar na mataas na presyon.

MONSOON

Ito ang tawag sa paiba-ibang direksyon ng ihip hangin na nakabatay kung saan ang mas mainit o malamig na lugar.

Dalawang uri ng Monsoon:

- Hanging Amihan
- Hanging Habagat

HANGING AMIHAN

- Ito ay malamig na hangin buhat sa Hilagang-Silangan.
- Nararanasan ito mula Nobyembre hanggang Marso.
- Nagmumula ang malamig na hangin sa mga bansang Mongolia at Siberia na nakakaranas ng taglamig sa panahong ito.

Hanging Amihan

Araling Panlipunan 4 pahina 29

Hanging Habagat

Araling Panlipunan 4 pahina 30

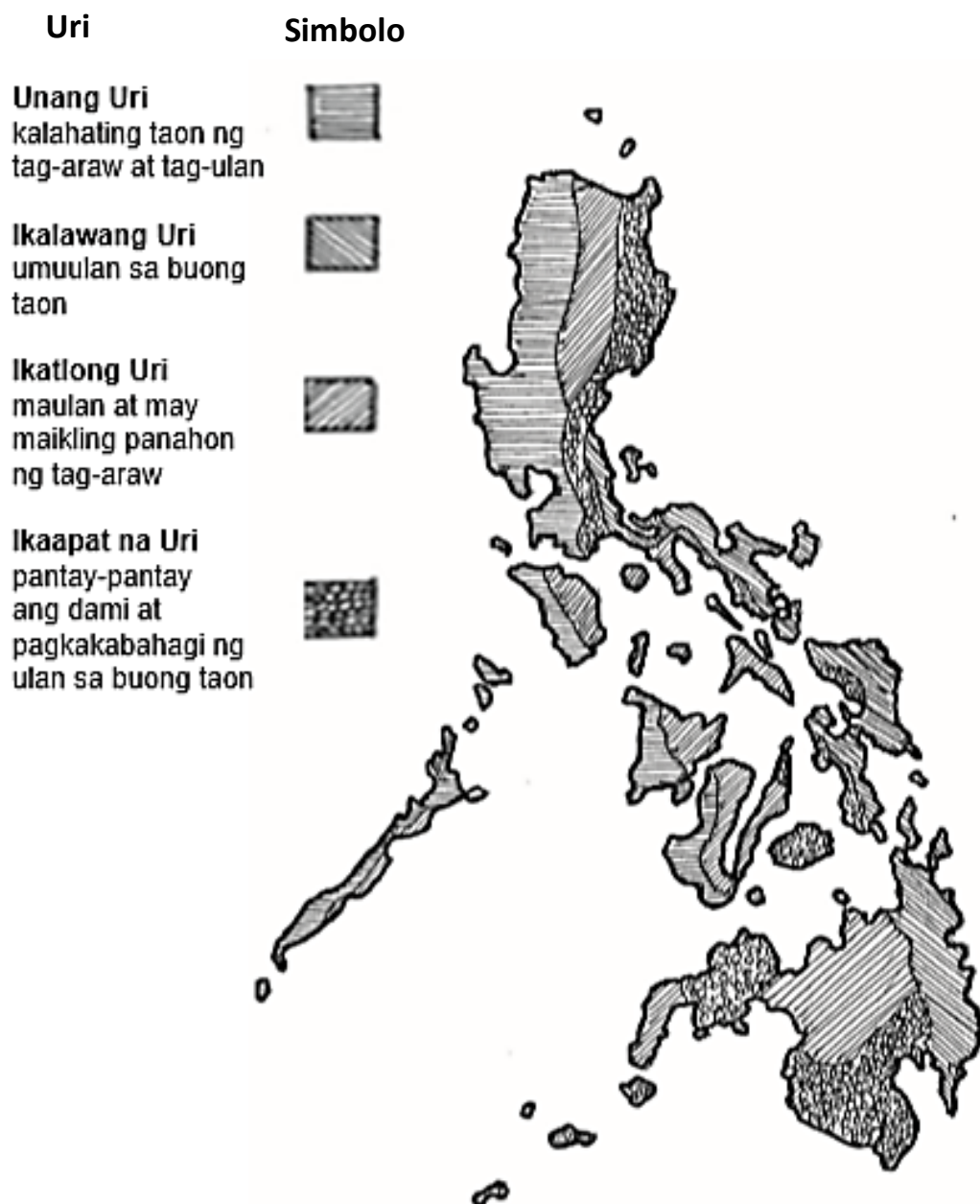
HANGING HABAGAT

- Mainit na hangin buhat sa Timog-Kanluran ng bansa at umiihip sa buong Asya.
- Ito ay nararanasan mula Mayo hanggang Setyembre.
- Nagdadala ito ng malalakas na pag-ulan na nararanasan sa buong kapuluan.

DAMI NG ULAN

Ang **dami ng ulan** ay isa rin sa mga salik na may kinalaman sa klima ng bansa. Nakabatay sa dami ng ulan tinatanggap ng isang lugar ang uri ng klimang nararanasan sa bansa.

Sa tulong ng mapang pangklima, makikita ang kabuoang pagkakaiba-iba ng klima ng mga lalawigan sa bansa. Pag-aralan ang mapang pangklima ng Pilipinas sa ibaba.

Mapang Pangklima ng Pilipinas

Araling Panlipunan 4 pahina 34

May apat na uri ang klima sa bansa.

Unang Uri

- May anim na buwan ng tag-araw at anim na buwan ng tag-ulan.
- Mula Hunyo hanggang Nobyembre ay tag-ulan at mula Disyembre hanggang Mayo ay tag-araw.
- Nakakaranas ng kalahating taon ng tag-ulan at tag-araw ang mga lugar sa bansa tulad ng Kanlurang Mindoro, Palawan, Panay, Negros, Aklan, Antique, Iloilo at Capiz

Ikalawang Uri

- Umuulan sa buong taon.
- Mula Disyembre hanggang Pebrero nakakaranas ng pinakamalakas na pag-ulan ang mga lugar na kabilang dito dahil sa kalapit ang mga lugar na ito sa baybayin at ang kawalan nito ng mga bundok na hahadlang dala ng ulan ng hanging amihan at habagat tulad ng Catanduanes at Quezon, Silangang Albay, Silangang Leyte at Samar, Camarines Norte at Camarines Sur

Ikatlong Uri

- Maulan at may maikling panahon ng tag-araw tulad ng Romblon, Masbate, Silangan ng Mountain Province, Timog Quezon, Kanlurang Cagayan at Silangang Palawan.

Ikaapat na Uri

- Pantay-pantay ang dami at pagkakabahagi ng ulan sa buong taon ang nararanasan ng mga lugar dito tulad ng Hilagang-Silangang Luzon, Timog-Kanlurang Camarines Norte at Kanluran ng Camarines Sur, Mindoro, Albay, Marinduque, Kanlurang Leyte, Bohol, Hilagang Cebu, Silangan at Katimogang Mindoro

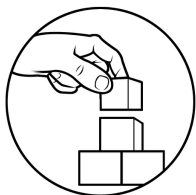
BAGYO

- Ito ay ang patuloy na paglakas ng hangin na namumuo sa isang lugar. Kapag ang ihip ng hangin ay nagpapatuloy, ito ay maaaring maging isang bagyo.
- Kadalasan ang bagyong nararanasan sa bansa ay nagsisimula sa Karagatang Pasipiko.
- Kumikilos nang pakanan papuntang gitna ang hangin ng bagyo.

MGA BABALA NG BAGYO

Gumagamit ang *Philippine Atmospheric Geophysical and Astronomical Services Administration* (PAGASA) ng mga babala ng bagyo upang ipaabot sa mga mamamayan kung gaano kalakas o kahina ang bugso ng hanging dulot nito. Ang mga babalang ito ay may bilang 1 hanggang 4.

- **Babala Bilang 1.** kapag ang bilis ng hangin ay nasa 30 hanggang 60 kilometro bawat oras sa loob ng 36 na oras.
- **Babala Bilang 2.** Kapag ang bilis ng hangin ay nasa 60 hanggang 100 kilometro bawat oras sa loob ng 24 oras.
- **Babala Bilang 3.** Kapag ang bilis ng hangin ay nasa 100 hanggang 185 kilometro bawat oras sa loob ng 18 oras.
- **Babala Bilang 4.** Kapag ang bilis ng hangin ay hindi bababa sa 185 kilometro bawat oras sa loob ng 12 oras.

Pagyamanin

Piliin sa hanay B ang inilalarawan sa hanay A at isulat ang letra ng iyong sagot sa guhit na katabi ng bilang.

A

- _____ 1. Pagbabago sa klima na sanhi ng mga gawain ng tao na maaaring makapagpabago sa komposisyon ng atmospera.
- _____ 2. Hanging mainit na nagmumula sa Timog-Kanluran.
- _____ 3. Malamig at tuyo na hangin na nagmumula sa Hilagang- Silangan.
- _____ 4. Paiba-ibang direksyon ng ihip ng hangin na nakabatay kung saan ang mas mainit o malamig ng lugar.
- _____ 5. Nararanasang init o lamig sa isang lugar.

B

- A. Temperatura
- B. Hanging amihan
- C. Hanging habagat
- D. Climate change
- E. Hanging monsoon
- F. Dami ng ulan

Isaisip

Panuto: Kumpletuhin ang pangungusap at punan ang patlang ng tamang salita. Piliin ang tamang sagot sa kahon.

temperatura	bagyo	hanging habagat
dami ng ulan	PAGASA	katamtaman

- 1-2. Ang _____ at _____ ay ang mga salik na may kinalaman sa klima ng bansa.
3. Ang _____ ay ang ahensya ng pamahalaan na nagbibigay ng mga babala tungkol sa bagyo.
4. Ang _____ ay ang patuloy na paglakas ng hangin na namumuo sa isang lugar.
5. _____ ang klima sa Pilipinas sapagkat nararanasan sa bansa ang hindi gaanong init at lamig.

Isagawa

Panuto: Sagutin ang sumusunod na mga tanong at pillin ang iyong sagot sa kahon.

Maligo sa beach.

Mag-imbak ng pagkain.

Pagtaas ng tubig dagat.

Lumikas sa mas ligtas na lugar.

Palaging maganda ang panahon.

Mas lalo pang pagtaas ng temperatura.

Pagkakaroon ng mas malakas na bagyo.

A. Magbigay ng tatlong epekto ng climate change.

1. _____.
2. _____.
3. _____.

B. Ano ang iyong gagawin kapag may paparating na bagyo?

1. _____.
2. _____.

Tayahin

Panuto: Sagutin ang mga tanong at bilugan ang titik ng tamang sagot.

1. Alin ang tamang paglalarawan sa klima ng bansa?
A. Napakainit sa Pilipinas.
B. Napakalamig sa Pilipinas.
C. Malamig at mainit sa Pilipinas.
D. Hindi gaanong mainit at malamig sa Pilipinas.
2. Ang lugar na nakapagtala ng pinakamataas na temperatura ay
A. Metro Manila
B. Lungsod ng Tagaytay
C. Lungsod ng Baguio
D. Lungsod ng Tuguegarao
3. Ang lalawigan na nakapagtala ng pinakamababang temperatura ay
A. Baguio
B. Bukidnon
C. Tagaytay
D. Atok, Benguet
4. Aling pangungusap ang HINDI naglalarawan sa temperatura ng isang lugar?
A. Mainam ang temperatura sa Pilipinas.
B. Hindi magkakatulad ang tindi ng init at lamig sa Pilipinas.
C. Malamig ang klima sa mga lugar na mataas ang kinaroroonan.
D. May kinalaman ang kinaroroonan ng latitud ng mga lugar sa temperatura.
5. Ano ang klimang nararanasan ng hilagang Cebu at mga lalawigang nasa Silangan at Katimugang Mindanao?
A. Unang Uri
B. Ikalawang Uri
C. Ikatlong Uri
D. Ikaapat na Uri
6. Aling lalawigan ang HINDI nakakaranas ng ikaapat na uri ng klima?
A. Bohol
B. Catanduanes
C. Marinduque
D. Camarines Norte

7. Aling lalawigan ang nakakaranas ng ikalawang uri ng klima?
A. Batanes
B. Mindoro
C. Romblon
D. Camarines Sur
8. Kailan inilalagay sa babala bilang 3 ang isang bagyo?
A. Kapag ang bilis ng hangin ay nasa 30 hanggang 60 kilometro bawat oras sa loob ng 36 na oras
B. Kapag ang bilis ng hangin ay nasa 60 hanggang 100 kilometro bawat oras sa loob ng 24 oras.
C. Kapag ang bilis ng hangin ay nasa 100 hanggang 185 kilometro bawat oras sa loob ng 18 oras.
D. Kapag ang bilis ng hangin ay hindi bababa sa 185 kilometro bawat oras sa loob ng 12 oras.
9. Anong uri ng klima ang may kalahating taon ng tag-araw at tag-ulan?
A. Unang Uri
B. Ikatlong Uri
C. Ikalawang Uri
D. Ikaapat na Uri
10. Anong uri ng klima ang nararanasan ng mga tao sa lalawigan ng Kanlurang bahagi ng Cagayan at Silangang Palawan?
A. Unang Uri
B. Ikatlong Uri
C. Ikalawang Uri
D. Ikaapat na Uri

Karagdagang Gawain

Panuto: Isulat ang titik **T** kung tama ang pangungusap at **M** kung mali.

- _____ 1. Ang bagyo ay ang patuloy na paglakas ng hangin na namumuo sa isang lugar.
- _____ 2. Ang dami ng ulan ay isa rin sa mga salik na may kinalaman sa klima ng bansa.
- _____ 3. Magkakatulad ang nararanasan na tindi ng init at lamig sa Pilipinas.
- _____ 4. Ang altitud o kataasan ng isang lugar ang dahilan kung bakit malamig sa Lungsod ng Baguio.
- _____ 5. Kumikilos nang pakanan papuntang gitna ang hangin ng bagyo.

Susi sa Pagwawasto

Isagawa:
A - 1. Pagtaas ng tubig dagat.
2. Mas lalo pang pagtaas ng temperatura.
3. Pagkakaroon ng mas malakas na Bagyo.
B – 1. Mag-impak ng pagkain.
2. Lumikas sa mas ligtas na lugar.

Subukin
1. C   6. D
2. B   7. A
3. D   8. D
4. D   9. D
5. C   10. B

Tayahin:
1. D   6. B
2. D   7. D
3. D   8. C
4. D   9. A
5. D   10. B

Pagyanamin:
1. D
2. C
3. B
4. E
5. A

Karagdagang Gawain:
1. T
2. T
3. M
4. T
5. T

Isaisip:
1. Temperatura
2. Dami ng ulan
3. PAGASA
4. Bagyo
5. katamtaman

Sanggunian:

Adriano, M. G.V., M. A. Caampued , C. A. Capunitan., W.F. Galarosa, N.P. Miranda, & E.R. Quintos (2015). Araling Panlipunan-Ikaapat na Baitang. VIBAL Group Publishing, Inc

Anda, Menardo O. (2006) Makabayan: Kapaligirang Pilipino, Batayang Aklat sa Ikaapat na Baitang, LG&M Corporation

For inquiries and feedback, please write or call:

Department of Education – Division of Valencia City

Lapu - Lapu Street, Poblacion, Valencia City 8709

Telefax: (088) 828 - 4615